STRUCTURILE EXTERNE ALE SOCIETĂȚII COMERCIALE

EXTERNAL STRUCTURES OF THE COMPANY

Cristina MARTIN, dr., lector,
Nicolina ȚURCAN, masterand,
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: This research aims to give an interpretation to the latest changes in Moldovan civil legislation regarding branches and subsidiaries of legal entities, established on the territory of Republic of Moldova. This analysis is a comparative approach to the legislation of other countries, regarding the activity of branches, subsidiaries and groups of companies. Cross-border expansion by companies' groups through integrated branch networks appears to be more efficient than establishing a series of legally independent entities. According to the Law no 133/2018 regarding some amendments of the Civil Code of Republic of Moldova and other legislation, for the purpose of alignment to Association Agreement, Directive 2011/35, Directive 82/891/EEC, the definitions of „branch" and „subsidiary" were reversed in Moldovan civil legislation. Those amendments establish a new perspective of how economic activities of company's structures will be operated on the territory of Republic of Moldova.

Cuvinte-cheie: *societăți comerciale, structuri exogene, filială, sucursală, reprezentanță, Cod civil, Legea de modernizare a Codului civil*

Societatea comercială este considerată ca fiind unul din principalele instrumente de realizare a comerțului. În dorința de a spori vânzările, societatea comercială caută să depășească limitele sediului sau zonelor apropiate acestuia, extinzând aria geografică a activității sale.

În virtutea tendințelor de globalizare și expansiune a activității unei societăți comerciale, au fost create instrumente speciale pentru extinderea clientelei acesteia înafara spațiului juridic unde este înregistrat sediul acesteia. Astfel sunt formate ansambluri economice, sisteme alcătuite din societate comercială – mamă și **structurile exogene** componente. Flexibilitatea și avantajele unor astfel de structuri depinde de strategia pe care o adoptă societatea aflată în expansiune, realizându-și activitatea în limitele prevăzute de lege pentru activitatea entităților pe care le creează. În acest sens, una din funcțiile societății comerciale devine cea de instrument de expansiune a unei afaceri înafara sediului acesteia.

Importanța studierii *structurilor societare de funcționare* [1] a grupurilor de societăți, va fi privită ca pe o necesitate din punct de vedere economic, juridic și fiscal. Scopul urmărit la elaborarea prezentului studiu, constă în sublinierea utilității structurilor societare externe și clarificarea terminologiei folosite de le-

giuitor, spre evitarea ambiguităților la utilizarea noțiunilor de „sucursală” și „filială” în calitate de structuri externe a societăților comerciale.

Discuțiile privind noua terminologie a apărut odată cu intrarea in vigoare a Legii nr. 133 privind modificarea Codului Civil și modificare a unor acte legislative din 15.11.2018 (în continuare „**Legea 133/2018**”) [2], prin care au avut loc schimbări esențiale în reglementarea juridică a *dezmembrămintelor* [3] societăților comerciale, în special prin modificarea art. 69 – 105 din Codul civil (în redacția veche), care a urmat de modificarea unor acte legislative conexe.

Pentru tratarea semnificațiilor noilor noțiuni, mai întâi vom analiza consecutiv, *societățile exogene* [3], sub forma filialelor și reprezentanțelor - în redacția de până la modificări. Așadar, filiala persoanei juridice era instituită de o altă persoană juridică națională sau străină și care nu are statut de persoană juridică (ex-art. 102 Codul civil), iar reprezentanța era reglementată drept o subdiviziune separată a persoanei juridice situată în afara sediului acestea, care o reprezintă și îi apără interesele, neavând statut de persoană juridică distinctă (ex-art. 103 Codul civil). În aceeași ordine de idei, în ex-art. 19 din Legea nr. 81 cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător din 18.03.2004 [4] era prevăzut modul de constituire a filialelor și reprezentanțelor întreprinderilor nerezidente. Iar la art. 21 din Legea nr. 845 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi din 03.01.1992 [5] era reglementat și descris modul de dependență economică și juridică a filialelor și reprezentanțelor.

Terminologia analizată suferă modificări odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 133/2018, care prezintă structurile externe a societăților, într-o nouă formula, și anume: *sucursala* și *filiala*, care, în general, înglobează particularitățile filialelor și reprezentanțelor, în așa mod stabilindu-se noțiunea pentru – *sucursală*, care nu era reglementată anterior; *filiala* pierde sensul juridic atribuit până acum și devine o societate independentă, parte a grupului de persoane juridice. Având în vedere modificarea sensului terminologiei, se conturează și un nou regim juridic al sucursalelor societăților – ca forme de activitate a unei societăți comerciale înafara sediului, principalele caracteristici fiind: (i) statutul de subdiviziunea persoanei juridice, (ii) dar care nu are personalitate juridică distinctă. Astfel sucursala integrându-se organic în societatea fondatoare, dar aflându-se într-o anumită autonomie stabilită de societatea fondatoare, legiuitorul moldav s-a alineat la aserțiunea conform căreia, societatea mamă are competența persoanei juridice să decidă volumul de activități care vor fi desfășurate de sucursala sa.

În aspect comparat, considerăm oportun analiza legislațiilor altor țări, precum și legislația Uniunii Europene în materie. Modificările operate în legislația națională își găsesc sorgintea în Directiva 2011/35/UE privind fuziunile societăților comerciale pe acțiuni din 5 aprilie 2011 [6] și Directiva 82/891/EEC privind reorganizarea persoanei juridice și nulitatea reorganizării [7], prin

care se coordonează legislațiile statelor membre în scopul protecției intereselor asociaților, salariaților, creditorilor și terților și de a crea o certitudine juridică în raporturile în care sunt implicate societățile comerciale. Mai exact, ajustarea terminologiei „sucursală" [8] și „filială" [9] a persoanei juridice la terminologia folosită de Acordul de asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană din 27 iunie 2014 [10] (art. 203 din Acord), de legislația Uniunii Europene, de legislația României și a altor state a căror limbi oficiale sunt limbi romanice.

Sucursala. Conform Articolul 240 din Codul civil, sucursala este *o subdiviziune separată a persoanei juridice, situată în afara sediului acesteia, care are aparența permanenței, propria conducere și dotarea materială necesară pentru a desfășura o parte sau toate activitățile persoanei juridice.* Cu toate acestea, legea nu clarifică dacă sucursala trebuie sau nu specificată în actul de constituire a societății mama, împreună cu alte sedii secundare sau unități fără personalitate juridică, acest lucru fiind prezumat prin însăși starea de dependență pe care o are sucursala față de societatea-mamă. Sucursala trebuie să fie menționată în actul constitutiv al societății-mamă, împreună cu alte sedii secundare fără personalitate juridică; în actul constitutiv fiind menționate condițiile pentru înființarea ulterioară a sucursalelor, prin modificare actului constitutiv, în temeiul unei hotărâri a asociaților [11].

Constituirea sucursalelor de către societatea comercială care este înregistrată în Republica Moldova are loc prin înregistrarea în registrul de publicitate respectiv, a faptului instituirii sucursalelor. Acest lucru va avea loc înainte de începerea activității sucursalei. Solicitantul va depune o cerere de înregistrare, care va corespunde *Deciziei* societății-mamă în privința constituirii cu indicarea denumirii, sediului, obiectului de activitate, actul de înființare și actul în baza căreia își va desfășura activitatea, datele de identificarea a conducătorului/reprezentantului sucursalei. Pentru a nu fi creată impresia unei independențe în activitatea sucursalei și activitatea societății mamă, prima va menționa în orice document întrebuințat în activitatea sa, atributele de identificare sau toate atributele de identificare a societății mamă, dar care să creeze o imagine clară asupra dependenței societății comerciale de societatea mamă.

Având în vedere că sucursala persoanei străine nu este persoană juridică, aceasta va funcționa conform propriului *Regulament*, aprobat de organul care a hotărât instituirea sucursalei. Persoana juridică străină poartă răspundere pentru obligațiile care apar din activitățile sucursalei din Republica Moldova. Pentru a crea o certitudine privind originea sucursalei, în denumirea sucursalei persoanei juridice străine va fi inclus denumirea persoanei juridice străine care a hotărât instituirea sucursalei, urmată de denumirea localității din străinătate în care are sediul persoana juridică, cuvântul „sucursala" și de denumirea localității din Republica Moldova în care are sediul sucursala. În cazul institu-

irii de către aceeași persoană juridică străină a mai multor sucursale în aceeași localitate, denumirea sucursalei poate fi completată cu un indicativ de natură să le deosebească între ele.

Legiuitorul moldav reglementează separat **activitatea sucursalelor persoanei juridice străine** pe teritoriul Republicii Moldova, cărei, în principiu, i se vor aplica prevederile generale privind sucursalele. Totuși, potrivit art. 241 din Codul civil *[...] înainte ca o persoană juridică constituită într-un alt stat (persoana juridică străină) să desfășoare din nume propriu activitate în Republica Moldova printr-o sucursală în sensul art. 240 alin.(1) Cod civil, ea trebuie să înregistreze sucursala în registrul de publicitate respectiv stabilit de legislația Republicii Moldova.* Salutabil este și reglementarea eventualei stări de insolvabilitate și *modus operandi* a sucursalei în cazul în care acest eveniment survine. Având în vedere că sucursala deschisă în Republica Moldova de către o persoană juridică străină va deține un portofoliu de activități, o eventuală insolvabilitate a persoanei juridice străine ar distorsiona drastic activitatea acestea în Republica Moldova. Pentru a diminua consecințele insolvabilității persoanei juridice străine, a fost reglementat în articolul 242 și 243 din Codul Civil, consecințele insolvabilității sau lichidării persoanei juridice străine care are sucursală în Republica Moldova, precum și radierea sucursalei persoanei juridice din Registru de stat al Republicii Moldova. În acest sens s-a folosit modul de reglementare cuprins în codul comercial al Estoniei și României.

Așadar, sucursala va avea următoarele coordonate principale: (i) structură externă fără personalitate juridică, fi caracterizată ca dependentă total – juridic și patrimonial de societatea în cadrul căreia funcționează, (ii) fiind parte din structura organică a societății care a înființat-o, (iii) beneficiind de o anumită autonomie de funcționare, (iv) având sediul propriu și propriile organe de conducere.

Filiala. Având în vedere noua forma de organizare a filialelor, acestea reprezintă **persoane juridice controlate de o altă persoană juridică, în cadrul unui grup societar.**

Filialele sunt considerate exogene, atât în raport cu societatea-mamă, cât și cu celelalte structuri externe ale acesteia, anume din considerentul că scopul constituirii lor este de a dezvolta afacerea societății mamă. De altfel, se consideră că elementul definitoriu al filialelor este tocmai raportul de dependență specială de societatea-mamă, această aservitute rezultând din angajamentul organelor sociale ale filialei de a integra voința societății mamă propriei voințe, prin exercițiu dreptului la vot [12]. În aceeași opinie, societatea-mamă trebuie să existe anterior înființării filialei.

În articolele 290 – 295 din Codul civil este reglementat modul de operare a grupului societar, fiind descris modul de dependență a filialei de societatea mamă, modalitatea de control și responsabilitățile administratorului filialei în

raport cu societatea – mamă și vice-versa. Fiind o societate independent juridic față de societatea – mama, legea nu prevede condiții speciale pentru constituirea filialelor, ele urmând să fie constituite într-o procedură generală, ca orice persoană juridică. Astfel, nici în actul de constituire al societății-mama nu va fi necesară o mențiune în acest sens.

Dependența filialei de societatea constituitoare este în primul rând economică, dar și funcțională, astfel fiind stabilite atribuții specifice pentru societatea – mama, dar și pentru organul de conducere a filialei.

Dependența filialei de societatea mamă se manifestă în controlul exercitat asupra filialei de către societatea-mamă. Din punct de vedere juridic, controlul mai este concretizat în aprobarea sau respingerea prin vot, prin hotărârile Adunării Generale ale filialei a propunerilor, direcțiilor, reieșind din politica managerială care o are societatea, inclusiv și pentru filiale.

Având în vedere că, pe de o parte există un control vertical între societatea – mama și filiale, iar pe cealaltă parte – filialele sunt persoane juridice independente, vom considera că filialele împreună cu societatea – mama vor forma un grup societar (grup de persoane juridice cu scop lucrativ).

Dependența filialei față de societatea – mamă se explică și prin crearea celei din urmă cu toate filialele sale a unui grup societar. În cazul în care din grup fac parte persoane juridice străine, se vor folosi aceleași reglementări, indiferent de forma de organizare conform legii lor naționale. În general, având în vedere activitatea transfrontalieră a unor societăți-mamă cu filialele sale, grupare a mai multor filiale, sub auspiciul unei societăți, vine din necesitatea de a crea în Uniune Europeană condiții similare celor de pe o piață internă și pentru a asigura astfel realizarea buna funcționare a grupului. Aceste operațiuni nu ar trebui împiedicate prin restricții, dezavantaje sau denaturări determinate în special de dispozițiile fiscale ale statelor membre. Impunerea reglementărilor date, este un fapt pozitiv, astfel fiind susținute grupurile de societăți din diferite state membre prin norme de impozitare neutre din punct de vedere concurențial, pentru a permite întreprinderilor să se adapteze cerințelor pieței interne, să își mărească productivitatea și să își consolideze poziția concurențială la nivel internațional.

Considerând starea de dependență a filialei cu societatea-mamă, se va constitui un control de funcționalitate în cadrul grupului. Societatea - mamă își exercită controlul asupra filialelor prin deținerea de către societatea mamă a tuturor părților sociale ori a acțiunilor de la societatea fiică.

Astfel, filialele societăților comerciale sunt societăți comerciale distincte,cu personalitate juridică proprie, cu patrimoniu și obiect de activitate și răspundere proprie, care are o legătură economică cu societatea-mamă, care deține o parte importantă din capitalul acesteia [13].

Conform Articolului 290 din Codul civil, este subliniată starea de control care o deține societatea – mama față de filială, stabilindu-se chiar în denumirea articolului că *[...] Persoană juridică controlată - (filiala) [...] este persoana juridică supusă controlului altei persoane juridice (persoana juridică care exercită control), fie direct, fie printr-o altă persoană juridică controlată(al.1).*Noțiunea de „control" este menționată atît în Codul Fiscal la art. 5, unde prin „control" se înțelege posesia (directă sau prin una ori mai multe persoane interdependente) a cel puțin 50% din capitalul sau din drepturile de vot ale unei persoane, dar și în Legea nr. 171 cu privire la piața de capital din 11.07.2012 [14]. La fel, în legislația României, specific, în Legea nr. 297/2004 privind piața de capital [15], prin noțiunea de „control" se înțelege relația dintre societatea mamă și entitățile pe care le controlează, iar orice filială a unei filiale fiind considerată o filială a societății mamă, care este de fapt entitatea care controlează aceste filiale.

În context sunt reglementate responsabilitățile administratorului societății – mama (societatea care efectuează controlul), și administratorul filialei, de informare la apariția și dispariția controlului, și anume a administratorul persoanei juridice controlate imediat ce s-a stabilit sau a dispărut controlul. Iar, de îndată ce a fost informată, persoana juridică controlată, cu excepția cazului când este de naționalitate străină și legea sa națională nu o prevede, trebuie să informeze fără întârzieri nejustificate persoana juridică care exercită controlul despre numărul de participațiuni și drepturile de vot deținute de ea la adunarea generală a persoanei juridice care exercită control, precum și în oricare alte persoane juridice.

Controlul mai poate fi interpretat și prin prisma dreptului administratorul societății – mama de a da instrucțiuni administratorului persoanei juridice controlate. Corespondent, sub rezerva dispozițiilor art. 295 din Codul civil, administratorul persoanei juridice controlate trebuie să respecte instrucțiunile date de persoana juridică care exercită controlul asupra ei. Aceste instrucțiuni, prin care se creează controlul, trebuie notificate în Registrul de publicitate respectiv.

Dacă nu s-a notificat altfel la registrul de publicitate corespunzător, persoana juridică deținută integral se prezumă că primește instrucțiuni de la persoana juridică care exercită controlul, iar notificarea la registru nu este necesară. Ea va face, în schimb, o notificare a faptului că ea este deținută integral, pentru informarea terților și a membrilor persoanei juridice obligate să notifice.

Formarea grupului ca unitate, impune în sarcina structurilor acestuia urmărirea interesului grupului. Astfel, administratorul persoanei juridice controlate, care în urma unei instrucțiuni date de persoana juridică care exercită controlul, nu execute decizia data, este degrevat de răspundere dacă instrucțiunea respectivă contravine intereselor persoanei juridice controlate. Astfel, va fi considerat că administratorul nu și-a încălcat obligațiile dacă sunt întrunite următoarele condiții: (i) decizia este în interesul grupului; (ii) administratorul are temei să presupună în

mod rezonabil că potențialul prejudiciu va fi echilibrat, într-un termen rezonabil, printr-un avantaj; (iii) potențialul prejudiciu nu este de natură să pună în pericol existența însăși a persoanei juridice. (art. 294 Cod civil)

Totuși, dacă persoana juridică controlată este o persoană juridică deținută integral, cele menționate supra nu se aplică.

Așadar, filialele având personalitate juridică de cea a societății mamă (care formează grupul), va avea propriul său regim juridic și respectiv va purta răspundere în fața creditorilor pentru obligațiile stabilite în raport cu aceștia, decât dacă creditorii nu sunt în raporturi juridice cu societatea – mamă și nu cu societatea fiică.

Reprezentanța. Prin modificarea adusă, reprezentanțele nu mai constituie forme externe a societăților comerciale, or noțiunea atribuită sucursalelor șterge distincția dintre filială și reprezentanță. Amintim că **reprezentanța, în reglementarea anterioară,** *o subdiviziune separată a persoanei juridice şi care încheie contracte în numele şi în contul ei*. Reprezentanța prezenta diferențe în primul rând cu filială, deoarece nu putea practica activități de producere, de executare a lucrărilor și de prestare a serviciilor pentru clientelă, așa cum ar face o filială sau o persoană juridică fondatoare, astfel aceasta fiind mai mult un intermediar între persoana juridică fondatoare și terțele persoane care contactează cu ea. Reprezentanța realiza activitățile persoanei juridice respective prin persoane fizice care au calitatea de salariați ai persoanei juridice și care primesc salariu de la angajator. La ora actuală, noțiunea de reprezentanță în legislația civilă este desuetă, fiind reglementată doar în legislația fiscală – reprezentanța fiscală, ceea nu prezintă obiectul acestui studiu.

Anterior modificărilor, terminologia utilizată a trezit diverse valuri de ambiguități, unii doctrinari [16] stabilind similitudinea dintre noțiunea de „sucursala" reglementată de legislația României și noțiunea „filială" reglementată de legislația moldovenească la acel moment. Cu titlu exemplificativ filiala era definită drept o *structură societară instituționalizată, lipsită de patrimoniu și personalitate juridică, care funcționează independent, autonom și durabil într-un sediu propriu și căreia i se încredințează ca prelungire a capacității societății fondatoare, printr-un mandat specializat, îndeplinirea uneia sau mai multor categorii de operațiuni ce fac parte din obiectul de activitate a societății,* fiind caracterizată prin următoarele caractere juridice (i) filiala nu este persoană juridică, (ii) este o structură instituționalizată, (iii) exercită o funcție de mandat, cu sau fără reprezentare (în funcție de împuternicirile acordate), (iv) are ca scop dezvoltarea și expansiunea activității de întreprinzător desfășurată de persoana juridică, (v) dispune de sediul propriu, care e un sediu secundar al persoanei juridice fondatoare.

În materie de drept tranzitoriu, pentru operarea modificărilor necesare în actele de constituire a societăților, s-a oferit un termen de 5 ani pentru agenții

economici pentru ajustarea statutelor persoanelor juridice și denumirilor filialelor la noua terminologie, fiind permisă ajustarea treptată. Cu toate acestea, conform Legii 133/2018art. 10 alin. (5), regimul nou se va aplica cu efect imediat, având în vedere că orice trimitere din legislația actuală la filială sau reprezentanță a persoanei juridice se consideră trimiteri la sucursala persoanei juridice, până la aducerea legislației în concordanță cu noile prevederi.

Drept consecință, pentru evitarea unor contradicții în legislație, unele acte au fost abrogate sau reformulate ca normă de trimitere, cum ar fi: articolul. 19 din Legea nr. 81-XV cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător, din 18 martie 2004 și articolul 21 din Legea nr. 845-XII cu privire la antreprenorial și întreprinderi, din 3 ianuarie 1992.

În concluzie, analizând aspectele terminologice precedente și conceptele în vigoare, precum și legislația altor țări, am formulat următoarele concluzii. Modificările operate, creează **avantaje** pentru agenții economici din Republica Moldova, și în special pentru cei străini, acestora fiindu-le propusă mai multă flexibilitate în alegerea formei de organizare, în baza căreia își vor realiza activitatea pe teritoriul Republicii Moldova. Dacă anterior, unica opțiune era crearea unei societăți fiică, acum desfășurarea activităților înafara sediului poate fi realizată și prin deschiderea unei sucursale (fără personalitate juridică). Acest lucru nu doar va ușura alegerea formei de organizare, dar va crea și o previzibilitate în activitate, normele date fiind aliniate reglementărilor prevăzute de alte state, în special statele membre a Uniunii Europene. Cu titlu de exemplu, suntem în prezența unor norme prin care: (i) se protejează sucursala autohtonă de insolvabilitatea societății-mamă, (ii) a fost modificat modul de obținere a licențelor de către filială, în cazul în care societatea-mamă a obținut o astfel de licență, și altele. Cu toate acestea, urmează să fie luate în considerate câteva **recomandări.** În primul rând, urmează să fie revizuit cadrul legislativ conex pentru a evita suprapuneri sau omisiuni de norme. Neadaptarea legislației secundare la noile amendamente, precum și lipsa de precedent în activitatea instituțiilor de stat (cum ar fi Serviciul Fiscal de Stat, Agenția Servicii Publice, Compania Națională de Asigurări în Medicină și altele) cu noile forme a structurilor exogene, va constitui o piedică la realizarea activității de către agenți economici. În al doilea rând, având în vedere specificul fiecărei forme de organizare, nu ne putem limita la o reglementare în formă generală a structurilor exogene, astfel pentru unele forme de organizare este imperativă ajustarea la specificul lor de activitate (de ex.: băncile comerciale sub forma societăților pe acțiuni). În al treilea rând, este necesar de revizuit legislația aferentă societăților necomerciale, având în vedere excluderea noțiunii de „reprezentanță" din Codul civil.

În general, tendințele modificărilor operate în Codul civil sunt de natură să ridice derularea afacerilor la un nivel mai avansat, mai puțin formalist și care va

alinia modul de operare a afacerilor în Republica Moldova la prevederile Uniunii Europene. Acest fapt va permite o integrare economică regională propice și o echilibrarea structurală a fluxului de investiții plasate în Republica Moldova, cât și a comerțului extern.

Referințe bibliografice:

1. C. Bârsan, V. Dobrinoiu, Al. Țiclea, M. Popa, C. Tufan. Societăți comerciale – organizarea, funcționarea, răspunderea, obligațiile fiscale. Casa Editură și Presă Șansa, București, 1995, p. 494-495
2. Legea nr. 133 privind modificarea Codului Civil și modificare a unor acte legislative din 15.11.2018 Publicat în Monitorul Oficial Nr. 467-479, art Nr: 784, data publicării: 14.12.2018, data intrării in vigoare: 01.03.2019
3. PipereaV. Gh., St. D.Cărpenaru et al, Legea societăților, p. 196
4. Legea nr. 81 cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător din 18.03.2004, publicat în MO la data 23.04.2004, nr. 64-66, art. nr. 344.
5. Legea nr. 845 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi din 03.01.1992, publicat în MO la data de 28.02.1994 nr. 2, art. 33
6. Directiva 2011/35/UE privind fuziunile societăților comerciale pe acțiuni din 5 aprilie 2011, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, la data de 29.4.2011, L 110/1, link: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0035
7. Directiva 82/891/EEC privind reorganizarea persoanei juridice și nulitatea reorganizării, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 17 decembrie 1982, L378/47, link: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-RO/TXT/?uri=CELEX:31982L0891&from=EN
8. Prin „sucursală a unei persoane juridice" se înțelege un punct de lucru fără personalitate juridică, cu aparența permanenței, de exemplu prelungirea unei societăți-mamă, care are propria conducere și dotarea materială necesară pentru a putea negocia afaceri cu terți astfel încât aceștia din urmă, deși cunosc faptul că, dacă este necesar, există o legătură juridică între sucursală și societatea-mamă cu sediul în străinătate, nu sunt obligați să încheie afaceri direct cu societatea-mamă, ci pot efectua tranzacții comerciale la sediul care reprezintă prelungirea societății-mamă, pct.7 (art. 203), Acord de Asociere (vezi trimiterea 10);
9. prin „filială" a unei persoane juridice a unei părți se înțelege o persoană juridică care este controlată efectiv de o altă persoană juridică a părții respective, unde prin control se va înțelege – stare când o persoană juridică este controlată de o altă persoană juridică dacă aceasta din urmă are competența să desemneze majoritatea directorilor săi sau să conducă

în alt mod legal activitățile acesteia, pct. 7 (art. 203), Acord de Asociere (vezi trimiterea 10);
10. Acord de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și Statele Membre ale Acestora, pe de altă parte, semnat la data de 27 iunie 2014, ratificat prin Legea nr. 122 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, şi Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora, pe de altă parte din data de 02.07.2014, publicat în MO la data de 18.07.2014, nr. 185-199, art. nr. 442
11. Drept comercial, Comercianții, Luminița Tuleașca, Ediție revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București 2018, p. 224
12. Pentru detaliere, a se vedea C. Bîrsan, V. Dobrinoiu, Al. Țiclea, M. Popa, C. Tufan, op. cit, p. 501
13. Drept comercial, Tratat, Smaranda Angheni, Editura C.H. Beck, București 2019, p. 184
14. Lege nr. 171 privind piața de capital din 11.07.2012, publicat în Monitorul Oficial nr.193-197/665 din 14.09.2012
15. Legea nr. 297/2004 privind piața de capital, publicat în MO al României, în vigoare de la 29 iulie 2004
16. Nicolae Roșca. Dreptul afacerilor. Ediția a III-a. Chișinău 2011, p. 479